

De geheimen van het Wad

Het vrijwilligerscollectief Schiermonnikoog geeft elke dag excursies op het wad: anderhalf uur lang rondwalen over de droge bodem van de Waddenzee. Op het eerste gezicht een uitgestorven gebied zonder leven, maar wie goed kijkt, graaft en vist merkt dat de bodem vol geheimen zit.

Voor het bezoekerscentrum van Schiermonnikoog staat een groepje wadlopers. De laarzen zitten strak om de voeten en ze zijn gehuld in oude kleding. Rakinah Helsloot, één van de vrijwilligers, maakt de wadkar klaar voor de excursie. De benodigdheden? Visnetjes om de krabben uit de geul te vissen, harken om te kijken welke dieren zich in de bodem schuil houden en emmertjes om de vangst tijdelijk in te bewaren.

Het vrijwilligerscollectief Schiermonnikoog bestaat uit een groep vrijwilligers met een passie voor het eiland. Om de beurt gaan ze voor een paar weken naar Schiermonnikoog om daar verschillende excursies te geven, waaronder juttertochten, vogel-, kwel-

der- en kruidenexcursies en avondwandelingen.

Het eerste stuk lopen over het wad is afzien, de bodem van de zee zuigt de laarzen naar beneden en elke stap kost veel kracht. Doorlopen is het sleutelwoord, want wie stil blijft staan om iets te bekijken heeft kans dat hij vast komt te zitten. Het is wel een beetje een raar idee, dat het water op dezelfde plek over zes uur twee meter hoog zal zijn. En dat de boten die nu op de droge zeebodem liggen dan weer verder kunnen varen.

Een 'heel uniek stukje natuur', noemt Helsloot het wadgebied. „Het voelt alsof ik hier te gast ben.” Het eerste dier dat ze met de hark uit de bodem schept is de wadpier. Het diertje, dat veel weg heeft van een worm, eet zich een weg door de modder. De sliertjes die achterblijven op het wad zijn zijn uitwerpselen.

Helsloot haalt het ene na het andere beestje uit de grond: de platte slijkgaper, de zeedui-

zendpoot, de prehistorische keverslak, een hele groep kokkels en de huisjes van de zandkokerwormen. Enthousiast vertelt ze het verhaal dat achter elk beestje zit: hoe het leeft en welke functie het vervult in de Waddenzee.

Ook de wadlopers zelf nemen de proef op de som en toveren allemaal een van de wadbewoners tevoorschijn. Veel soorten leven er niet, volgens Helsloot, maar in aantal zijn ze talrijk. Maren Schediger is samen met haar ouders op vakantie op Schiermonnikoog. Het is de tweede keer dat ze een excursie op het wad doet, maar ze is nog steeds verbaasd over al het leven in de grond. „Je hebt geen idee dat het er allemaal is. Zo heb ik me bijvoorbeeld altijd afgevraagd waar die sliertjes vandaan kwamen. Nu weet ik dat ze van de wadpier zijn.”

Pieter Oosterhuis uit Hengelo doet samen met zijn vrouw en zijn twee kinderen Karlijn en Ties mee aan de excursie. De modder zit overal. Op zijn broek, zijn shirt en zelfs op zijn wang. Het is de eerste keer dat Oosterhuis meedoet. „Ik heb wel eens een stuk over het wad gelopen, maar ik was benieuwd wat er nou allemaal echt leeft.”

Hij is enthousiast. „Het is erg leuk. Vooral

voor de kinderen, we willen hen zo vroeg mogelijk kennis laten maken met dit soort dingen.” En het leukst van alles? „Dat Karlijn zich zo verbaast over de krabbetjes die massaal in de geul zwemmen.”

DIENKE VEENSTRA

Schiermonnikoog, start bezoekerscentrum Schiermonnikoog, Torenstreek 20, wandelexcursie, tijd afhankelijk van de stand van het water, €4, huur laarzen €1, meer informatie 0519-531641

de **ZOMER** door
activiteiten

Een ritje met de 4710 over de Afsluitdijk is niet zo maar een belevenis. Het is pure nostalgie. Het stuur is van staal, een open raampje fungeert als airco. Stuurbekrachtiging ho maar. Een bestuurder barsensvol anekdotes maakt de rit extra onvergetelijk.

Het ultrazware motorgeluid is helemaal van de jaren vijftig. Dat geldt ook voor de geur van de skalederen bankjes. De prachtige spoorweggroene 'bolbus' is terug. Vier keer in augustus brengt chauffeur Henk Sjollema hem weer over de Afsluitdijk. „Mensen, het is even afzien, want hij is stug geveerd. Maar we doen alles op de nostalgische tour.”

Om negen uur 's ochtends staat het museumstuk al te glimmen voor opstaphalte De Harlinger Poffertjeskraam. En niet alleen het elegante voertuig. Ook de 53-jarige Sjollema glundert van oor tot oor. „Ik geniet hier net zo goed van”, zegt de in Franecker geboren Bolswarder op z'n Snekers. „Dit ouwe spul is prachtig. Het

Op z'n elfendertigst in een bolraam

gaat allemaal mooi op z'n elfendertigst.”

Voor vertrek tovert hij met een slinger ouderwetse vervoersbewijsjes uit een kaartjesautomaat. Reizigers van drie generaties snuiven de historische geur van het interieur op. Oude tijden herleven. Sjollema's beeldende vertelkunst doet vermoeden dat de chauffeurs vroeger een stel hulken waren. „Er is geen stuurbekrachtiging. En het stuur is van ijzer.” Klonk, klonk! „Nu gaat het nog wel, maar in de winter voren je klauwen er aan vast.”

Na een half uur warmdraaien verzamelt de bus al zijn krachten om de Harlinger dijken te beklimmen. Al bij de eerste rotonde parelt het zweet op het voorhoofd van de bestuurder. „De moderne tijd is niet meer besteed aan dit materiaal.” Sjollema draait intensief aan het stuurwiel, dat zich het beste laat vergelijken met een horizontaal scheepsroer. Het blikken geldkistje rammelt bij elke hobbel, de vloeistofkoppeling sist tevreden.

Met zijn verhalen blijft de krachtpatser ondertussen voor een aaneenschakeling van lachsalvo's zorgen. Vanaf het eerste geronk hangen de reizigers aan zijn lippen. En hij laat ze geen seconde los. Zo vertelt Sjollema, in het dagelijks leven directeur van vervoerder ITS, anekdotes uit zijn lange chauffeursbestaan. Hij kent iedere

bobo persoonlijk. Van Wiegel tot de koningin, allemaal reden ze met hem mee.

Verder weet hij alles van de Afsluitdijk en raakt niet uitgesproken over de gouden kont van dijkbouwer Lely en Chinese criminelen die elkaar van kant maken bij Breezanddijk. En trots dat hij is op Friesland. „Wij hebben twintig kilometer van de dijk aangelegd, de Hollanders tien.” Op de terugweg houdt hij halt op de vluchtstrook bij de provinciegrens, halverwege de dertig kilometer lange dijk. „Hebben ze er verdorie toch vijf afgejat.”

Onderweg kijken de reizigers hun ogen uit. Het monument op de Afsluitdijk, de Zuiderzeehaven in Den Oever en het Kazemattenmuseum. Allemaal prachtig. Aan de overkant van de dijk komt op Wieringen versterking van twee gidsen. Die informeren over balsaltstenen, ingenieursvilla's en Vikingschatten. Behendig stuurt Sjollema de bus over de smalle weggetjes van het eiland. Kippen en scharrelbiggen schieten in Hippolytushoef voor hem langs. „Krijg nou wat. Het eten loopt hier zomaar op straat.”

De bus is een rijdende attractie.

Overall staren mensen. Sjollema verdoofd ze nog eens extra met zijn zware claxon. Binnenin is het urenlang een feest van herkenning. „Dit is niet meer voor te stellen voor de huidige TomTom-generatie”, zegt Sjollema. „Het zit in je hart.” Het is onze geschiedenis, klinkt het met een weemoedige snik vanuit de bankjes. „Ik bedoel maar.”

CASPER FERWERDA

De Afsluitdijkexpress, startpunt Harlinger Poffertjeskraam, zaterdag 9, 16 en 23 augustus, 9.30-16 uur, €25 (volwassenen) en €15 (kinderen), reserveringen via Toeristisch Informatiepunt Harlingen

Foto's Dick Manshande

